

352: Vefat Etmiş Babanın Bankaya Borcu

Tarık Ebu Abdullah

8 Ağu, 2017

<https://ilimvecihat.com>

SORU

Vefat eden babamın bankalara borçları olduğunu öğrendik. Bankalar bu borçları (T.C. Kanunlarına göre) faiziyle talep ettikleri için şuan bu borcu ödeyemiyoruz. (T.C. Kanunlarına göre) reddi miras yaparsak bu borcu bizden talep edemeyecekler. Biz bu borçları ödemezsek vefat eden babam kul hakkına girmiş oluyor mu?

CEVAP

Hamd Allah'a mahsustur.

Evvela, faiz ile işlem yapan bankalardan borç almak (kredi çekmek) veya herhangi başka bir ticari ilişkide bulunmak caiz değildir. Çünkü en basit haliyle masiyet üzere yardımlaşmadır. Allah (*celle ve âlâ*) şöyle buyuruyor: **“Günah işlemek ve düşmanlık üzerinde yardımlaşmayın”** (*el-Maide, 2*).

Sonra, söz konusu bankalar faiz ile çalışan bankalar olsalar da yapılan kredi sözleşmeler tarafeynin karşılıklı rızasına dayanan borç sözleşmeleridir. İster bu sözleşmede haram bir şart (faiz) olduğundan sözleşme esastan geçersizdir de, ister şartı batıl ama sözleşme geçerlidir de, her iki halde de borç alan taraf borç aldığı para miktarını sahibine iade etmesi lazımdır. Faiz miktarını iade etmekle ise şeran mükellef değildir.

Binaen aleyh babanız aldığı borcu geri ödemekle şeran yükümlüdür. Vefat etmiş olması hasebiyle borcu ilk derecede varislerine intikal eder.

Babanızın borcunu geri ödemediğiniz takdirde kul hakkına girmiş olur mu sorusuna gelince. Eğer karşı tarafın haklarını ihlal etmiş ve zulüm etmişse evet. Ama babanız ve siz hak sahibine hakkını iade etmek istemenize ve bunun için uğraşmanıza rağmen ve şeran makbul bir mazeretten ötürü bankaya borcu geri ödeyemezseniz Allah (*celle ve âlâ*)'nın hak sahibini ahirette mutmain edeceğini inşallah ümid edebilirsiniz.

“Genelde bankalar kâfir kuruluşlardır. Kâfirin ahirette müslümandan hak talep etmesi var mıdır ki?” diye sorulsa derim ki: Evet, bunu ifade eden nasslar vardır.

Mesela Allah (*celle ve âlâ*)'nın şu buyruğu: **“Sonra muhakkak sizler Kıyamet gününde Rabbinizin huzurunda davalacaksınız.”** (*ez-Zumer, 31*) İmam ibni Cerir (*rahimehullah*) ayeti kerimenin tefsirinde şöyle der: “Sonra hepiniz, mü'min olanlar ve kâfir olanlar, Kıyamet gününde Rabbiniz huzurunda davalacaksınız. Mazlumun hakkı zalimden alınacaktır ve hepiniz için hak ile hüküm verilecektir.” (*Camiu'l-Beyan 21/287*)

Ve İmam Ahmed (*rahimehullah*)'ın Abdullah bin Uneys (*radiyallahu anhu*)'dan tahriç ettiği hadiste Rasûlullah (*sallallahu aleyhi ve alihi ve sellem*) şöyle buyuruyor: **“Ateş ehlinden olan cennet ehlinden olana hakkını ödemedikçe ateşe girmez. Ve cennet ehlinden olan ateş ehlinden olana hakkını ödemedikçe cennete girmez. Bir tokat dahi olsa.”** (Abdullah bin Uneys şöyle devam eder:) “Biz “muhakkak biz çıplak ve sünnetsiz (yani anne karnından çıktığımız gibi) Allah’a döneceğiz. Bu hakları nasıl ödeyeceğiz?” dedik. Rasûlullah (*sallallahu aleyhi ve alihi ve sellem*) **“iyilikler ve kötülüklerle”** buyurdu.” Hadisi Hafız el-İraki (*rahimehullah*) hasen demiştir. Ve İmam el-Hâkim (*rahimehullah*) hadisi Mustedrek’inde tahriç etmiştir ve “hadisin isnadı sahihtir, lakin iki şeyh (el-Buhari ve Muslim) tahriç etmemişlerdir” demiştir. Ve İmam ez-Zehebî (*rahimehullah*) Telhis’inde ona uymuştur.

İmam İbni Teymiyye (*rahimehullah*) zalimin tövbe etmesiyle Allah (*celle ve âlâ*)’nın hakkını (ceza) kaldırdığını lakin mazlumun hakkı baki kaldığını söyledikten sonra Abdullah bin Uneys hadisini getirir ve şöyle der: “Bu hadis cennet ile cehennem ehli arasında adaletin ve hesaplaşmanın vaki olacağını beyan etmektedir.” (İkametu’d-Delil ala İbtali’t-Tahlil 327)

Binaenaleyh mazlum (ister Müslüman olsun ister kâfir) zalimle (ister Müslüman olsun ister kâfir) hesaplaşacaktır. Kâfirin ebedi cehennemlik olması ve Allah’ın rahmeti ve mağfiretinden men edilmiş olması böyle bir hesaplaşmaya münafi değildir. Çünkü Kıyamet günü adalet günüdür, her nefse hakkının verildiği gündür. Allah (*celle ve âlâ*) şöyle buyurmaktadır: **“Kıyamet gününe has adalet terazilerini koyarız. Kimseye en ufak bir zulüm yapılmaz. (Yapılan) bir hardal tanesi kadar olsa bile, Biz onu getiririz. Hesaba çekenler olarak Biz yeteriz.”** (el-Enbiya, 47)

Ancak kâfirle Müslüman arasında bu hesaplaşma nasıl olacak? Bunu açıklayan bir delil yoktur. Zulüm etmiş olan müslüman ise cezasının artırılması şeklinde olabilir veya kâfir mazlumun cehennemde azabın hafifletilmesi şeklinde olabilir veya başka bir şekilde olabilir. Bunun ilmi Allah katındadır. Allah-u Âlem.